

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

Antithesis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

arumnis admoneri de poenitentia, præstare obædientiam, exercere fidem, inuocationem & spem, non ruere in desperationem, nos parere nos abijci aut negligi à Deo, sed retinere consolationem, quod Deus sit nobis propitijs, & sit gubernaturus exitum. Huc pertinet dicta, quæ præcipiunt, cum de obædientia præstanda in communibus calamitatibus, tum de retinenda consolatione per fidem. Nolle murare, id est, irasci Deo, quasi vel crudeliter exerceat nos, vel negligat nos. Item: Humiliamini sub potenti manu Dei. Item: Sarcinum Deo spiritus tribulatus, &c. Item Psalm. 37. Subditus esto, & spera in eum. Item: Sacrificate sacrificium iusticiæ, & spera in Domino. A c vide, quam multa bona opera concurrant huic obædientia, quæ simul pertinent ad primum præceptum. Primum ipsa obædientia Deum intuens, per se est opus bonum, & in hoc præcepto mandatum, quod præcipit Deum magis timere, quam Tyrannos. Præcipit item sustinere poenas diuinitus impositas, mortem, & similes, vt dicitur: Iudicium à domo Dei incipit, vel: A Domino corripimur, ne cum hoc mundo damnemur. Ad hanc obædientiam necesse est accedere fidem, quæ statuat, Deum non negligere, non proijcere afflictos, sed iam quoq; te respicere, tibi propitium esse, & gubernaturum hunc exitum, vt David sentiebat, cum esset eui. Hæc fides & spes sunt opera primi præcepti. Et ex his omnibus consistit virtus, quæ vocatur Patientia, id est, obædientia, quæ Deo operatur cum quadam tranquillitate animi, seu voluntate obædienti, quæ ex consolatione fidei oritur. Hæc omnia Paulus vocat pacem, vt Philipp. 4. Pax Dei, quæ superat omnem sensum, custodiat corda vestra, & mentes vestras, id est, sit in vobis talis pax seu tranquillitas animi, vt obædiatis Deo, & consolatione fidei sustentetis, & confortetis animos, vt aduersa tolerare possitis, intuentes in promissionem diuinam, in qua cum conspicitur admirabilis bonitas & misericordia Dei, existit etiam dilectio.

ANTITHESIS.

I A M consideremus humani generis contumaciam aduersus primum præceptum, vt & infirmitatem nostram agnoscamus, & ut quo modo discernere gradus peccatorum contra hoc præceptum discamus. Primus est Epicureorum & Academicorum, qui negant, & dubitant, an sit Deus, an curet humana, an hoc verbum, quod habet Ecclesia, sit traditum à Deo. Talis autem est maxima multorum hominum vbiq;, quæ prorsus ex animo deleuit omnem assensum Deo, indulget dubitationi, & eam confirmat. Magnæ igitur reuerentia sunt lapsum primorum parentum, & has tenebras postea confirmat malicia hominum, & adiuuat Diabolus,

SECUNDVS gradus est eorum qui idola colunt, hoc est, qui agunt multos Deos, & diuersam potentiam singulis attribuunt, vt Iuui, aut tribuunt diuinum honorem, id est, inuocationem creaturæ, vt qui inuocant sanctos mortuos, (Inuocatio enim tribuit omnipotentiam:) aut alligant Deum ad certas statuas, cum sine verbo non velit ad vllam rem alligari. Constat autem, mundum semper idcirco fuisse, & esse idolorum. Nec differunt ab Ethnicis moribus inuocatio sanctorum, & statuarum cultus.

TERTIVS gradus est Magorum, qui pacta faciunt cum Diabolis hostibus Dei, & eorum qui Magos consulunt, & eorum qui alijs superstitiosis obseruationibus dediti sunt, quibus tribuitur potentia sine ordinatione Dei. Quare si qui effectus sequuntur, Diabolus autor est, & fiducia nititur Diabolis: Hæc omnia prohibentur Leuit. 20. Anima quæ declinauerit ad Magos & Ariolos, & fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, & interficiam illam de medio populi sui.

QUARTVS est Iudæorum, Philosophorum, Hæreticorum & Mahometitarum, qui omnes sibi fingunt suos Deos, nec volunt agnoscere hunc esse Deum, qui se in hoc verbo suo per Filium Christum patefecit, cum sic tantum velit agnosci & inuocari. Ergo violant primum præceptum Manichæi, qui fingebant duos Deos, bonum & malum, pariter æternos. Item Samosatenus, qui affirmavit in Christo tantum esse humanam naturam. Sicut Mahometistæ impie sentiunt. Violant hoc præceptum & Arriani, qui negauerunt Filium Dei esse de substantia Patris. Item alij, qui dixerunt, Spiritum sanctum tantum esse motum in hominibus creatum.

QUINTVS gradus est eorum, qui non inuocant Deum per Mediatorem Christum, imo fingunt alios mediatores sanctos, aut Missas, aut satisfactiones, aut alia opera. Item, qui dicunt dubitandum esse de gratia Dei.

SIXTVS est desertorum, qui desiciunt à vera doctrina Evangelij metu vel odio, vt Iudas, Iulianus, &c.

SEPTIMVS est desperantium, vt Saul, & in hanc desperationem vtere omnes necesse est, qui non norunt Euangelium de fide in Christum.

OCTAVVS est, non discere Euangelium, non ex corde ad audiendam & cognoscendam doctrinam Christi, cum Patrem illis præceperit: Hunc audite. **NONVS** est Hypocritarum, qui etsi vera profitentur, nec sunt polluti externis Idolis, tamen in corde sunt sine timore Dei, sine fide, & magis amant voluptates suas aut opes, quam Deum, vt Nabal. Talis semper magna multitudo est in Ecclesia, etiam habente puram doctrinam, vt monet parabola de semine.

DECIMVS est superbia, id est, admiratio & sollicitudo propriae potentiae, sapientiae, virtutum, sine agnitione propriae imbecillitatis, sine agnitione & petitione auxiliij diuini, vt Alexander maximis

maximis rebus gestis, iudicat hoc pulcherrimum regnum partum esse consilij & dimicationibus suis, delectatur hac sua sapientia, sua firmitudine, incipit contemnere & premere inferiores, nec agnoscit tantas res gestas esse Dei auxilio, qui Persis eripiebat imperium, & eos puniret, sicut & postea Alexander factus nequior puniret. Talis describitur & Nabuchodonosor, qui castigatus agnoscit hanc arrogantiam, & se emendat: Sed Senacherib simili elatus fiducia sua, non emendatur, sed interficitur. Et historia ostendunt plerumque heros viros tandem opprimi tristissimis casibus. Id eo fit, quia hoc modo peccant, admirantur sese, & confidunt suis donis sine agnitione humana infirmitatis, sine agnitione & petitione auxilij diuini, & hinc mouent res periculosas aut etiam iniustas, ex priuatis affectibus fiducia sua potentia, vt Pompeius. Accedunt & alia vitia, luxuria, despectio & oppressio aliorum, vt Alexander securus hello abatur, tunc ciebat optime meritos duces, ideo sequuntur poena. Hoc ipsum poenitum esse furore, quia cum pater Telamon abeunti dixisset, vt pugnaret quidem strenue, sed a Deo victoriam peteret: respondit Ajax, etiam ignauos adiutore Deo posse vincere, se vero vel sine Deo. In his exemplis facile intelligi potest, quare heroici viri tandem in casibus opprimantur, & scriptum est de hac elatione & fiducia sua: Abominatio est coram Deo, quicquid est sublime coram hominibus. Et si autem in heroicis personis clarius conspici hoc malum potest, tamen omnes homines aliquid huius contagij habent. Multorum fiducia magis nititur opibus, amicis, industria, quam Deo. Hos magis agnoscere discamus, vt emendemus, & fiducia vere nitatur Deo, sicut David clamitat. Respice in me, & miserere mei, quia uacuus & pauper sum ego. Item: Pater & mater dereliquerunt me. Dominus autem suscepit me. **H**ic etiam recensendi sunt Hypocritae, qui confidunt propria iusticia coram Deo, vt Phariseus Lucae 11. In his concurrunt multa peccata, videlicet quod non agnoscunt suam infirmitatem, non agnoscunt se dignos esse poena coram Deo, quod vanam fiduciam habent, quod non inuocant per mediatorem Christum. Imo quod sua opera loco Mediatoris Deo proponunt. **H**ic supra attribui quintum gradum. **V**nde cimus est impietas, quae proprie aduersatur primo praeepto, quia voluntas recusat Deo obedire in poenis. Interdum etiam irascitur Deo, tanquam dicitur Domino, aut iniquo iudici, de quo affectu saepe admonet nos scriptura, vt: Irascimini, nolite peccare, id est, repugnatate dolori, & dicitur animus, vt volens obtemperet Deo in aernis, sicut supra dicitur est. Collegi gradus peccatorum, quae proprie pugnant cum primo praeepto, qui facile agnosci & iudicari possunt. Et quia Deo

Altera doctrina omnium virtutum, distribuamus & ipsas virtutes singula praecepta. Ad primum pertinet virtus, quae vocatur alias pietas, alias religio, sed facilius intelliguntur haec nomina, timor & fides seu fiducia dilectio Dei. Et quidam has partes necessario complectitur ea virtus, quae vocatur pietas. Pertinet huc & Patientia, internum nomen Pietas pene respondet nomini Iusticiae vniuersalis, vbi significatur eam obedientiam, quae Deo praestatur in omnibus eius mandatis, sicut postea dicemus, ad hunc finem, vt Deo obtemperemus, omnia opera referenda esse. Collocetur igitur huc & virtus, quae vocatur Iusticia vniuersalis.

DE SECVNDO PRAECEPTO.

Postquam in primo praecepto dictum est de motibus cordis erga Deum, qui sunt praecipuus & interior cultus, quia Deus requirit obedientiam cordis non simulatam, iuxta illud: Diligas Dominum Deum tuum ex toto corde. Item: Veri adoratores adorabunt Patrem in Spiritu & veritate. Deinde secundum praeceptum concionatur de externa professione: Quia Deus vult innotescere, vult voce nostra invocari. Et sicut per verbum se patefecit, ita vult hoc verbum voce propagari. Ideo postquam de motibus cordis dictum est, nunc praecipit de illa voce, in qua sonat nomen Dei & verbum Dei.

NON VSVRPABIS NOMEN DEI VANE.

In primo praecepto ponuntur affirmatiua & negatiua orationes: Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti. Haec est affirmatiua, cui addenda sunt & alia affirmatiua: Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde. Item: Dominum Deum tuum timebis. Constitutis affirmatiuis, etiam negatiua seu exclusiua addenda sunt: Non habebis Deos alienos. Ita in sequentibus cum audimus negatiuas orationes, semper prius affirmatiua in primo praecepto expressam mente inueniamur. Hic verat Deus ab usum in nominis, & tamen vult hanc vocem propagari & innotescere, Ego sum Deus tuus. Sunt igitur veri vsus nominis diuini, vera praedicatione, vera invocatio, gratiarum actio, & confessio. Haec quatuor generum praecepti hic sciamus, & huic loco inseramus affirmatiua definitiua de his operibus, vt: Ite, docete omnes gentes. Inuoca me in die tribulationis, & eripiam te, & celebrabis me, seu ages mihi gratias. Corde creditur ad iusticiam, & ore fit confessio ad salutem. Haec dicta propriissime de his generibus praecipunt. Pertinet autem ad invocationem iuratio: Quia iurans inuocat Deum, vt sit reus voluntatis ipsius, quod non velit fallere, & petit, vt Deus sit vltor, & punit fallentem, & ad hanc poenam se obligat. Hinc intelligi potest, quantum